

DRUGA FAZA KONFERENCE V ŽENEVI

Začenja se pogajanja

V Ženevi je zaključena tista, za vsako mednarodno konferenco sicer značilna, ko dve pogodbeni stranki razložijo svoje zahteve in seveda maksimalne pozicije. Vzhodni blok sta razložila svoje zahteve za rešitev nemškega vprašanja. Ta dva načrta sta globoko razlikujeta, toda dejansko ne more nikoli začuditi, če vemo, kolikšna antagonizma in nezgleda je zapustila za seboj hladna vojna. Za oboje, kako se odvijajo ženevske pogajanja, je mnogo važnejše ugotoviti, da — kljub tem temeljnim razlikam v gledanju na nemško vprašanje — Ženeva zanj val zmetnega optimizma, da se vsi strinjajo glede tega, da je nemški problem do sedaj, da je pripravljen gledišč in sporazum, ne glede na to, ali se razlikuje, ki so se pokazale ob objavi začetnih predlogov obeh strank.

Zaradi tega morda tudi v zmoti tisti, ki je pripravljen, da v Ženevi trajajo pogajanja že deset dni, da pa so se pogajanja začela šele sedaj, oziroma da se začnejo. Že od samega začetka se je namreč vedelo, da v Ženevi ni moč pričakovati popolnih širokih sporazumov o nemškem vprašanju, ki zadevajo Nemčijo in evropsko celoto. Vse, kar se v Ženevi lahko pričakuje, je v prvem vrstnem redu, da se, po razložitvi splošnih načrtov ene in druge stranke, preide čimprej in čim boljšeje na trezna pogajanja, ki bi težila k delnim sporazumom o tistih vprašanjih, glede katerih je stvarno moč doseči sporazum. A to — če govorimo v splošnem — vse ostane, kar ne ruši obstoja drugega načrta, ki ne prinese tiste rešitve, ki ne bi torej nekje vojaško-politične prednosti eni stranki, enemu bloku, na škodo drugega. Sedanja ženevska pogajanja so namreč prav izraz ustvarjalnega ravnotežja, ki pa ni posledica pritiska svetovne javnosti, ki želi mir, in zaradi tega moč realistično pogajati se le na temelju ravnotežja. Sodeč je tem, kar se dogaja v Ženevi, so to resnično vsaj malo razumeli, in konferenca prehaja počasi v fazo resnega pogajanja.

Če tako gledamo na stvari, je jasno, zakaj so v takem položaju vzajemno pogojno povezani predlogi — tako imenovani "paketi" — zelo neprimerni kot podlaga za pogajanja. Objektiven položaj je na žalost tak, da v tem trenutku ni moč pričakovati širokih sporazumov o vseh vprašanjih, in zato morejo "paketi" — ker otežujejo izločitev posameznih, konkretnih vprašanj in pogajanj o njih — otežiti uspeh konferenca, ker v imenu splošnih rešitev — ki niso prenestljive — onemogočajo doseganje konkretnih rešitev za posamezna, ločena vprašanja. Sprito tega nas ne čudi, če se "razvezanje" teh "paketov" najbolj in najboljšeje protivi tisti, ki se dejansko proti vsakršnemu sporazumu na osnovi kompromisov in popustov: da na primer za "paketi" najdovrnitev brani zapadonemška delegacija, da pa je vprav angleška diplomacija elastičnejša in smatra, da je treba od vzajemno pogojno povezanih predlogov in splošnih načrtov preiti na poslovno pogajanje o ločenih predlogih, predvsem o Berlinu.

Zapad in Vzhod sta se seveda zavarovala, da bi jima začetek ženevske konference prinesel največjo propagandno žetev. In to ras ne čudi: v našem času ni konference velikih sil, brez propagandnih govorov. Toda če je točno, da so ti govori in predlogi dokazali, da je prepred med obema strankama še velik, oni so nam hkrati dali naslutiti tudi to, da prepred ni nepremostljiv, zlasti kar zadeva nekatere točke. Predvsem je očitno, da se tako ena kot druga stranka vzdržujeta hudih besed, da se, nasprotno, nastopanje enih spremlja z druge strani s pripombami, da je "opirljivo", da vsebuje "zanimive ideje" in podobno. Poleg tega, nekatera uvodna vprašanja niso predstavljala takega problema, kot se je v začetku mislilo; tako, recimo, vprašanje statusa delegacij obeh Nemčij, oziroma vprašanje razširitve konference: v obeh primerih so našli kompromisno formulo.

Dosedanji potek ženevske konference je dejansko pokazal, da je na določenem terenu moč doseči napredek in sporazum, zlasti če bodo prevladale splošne koristi mira nad ozko blokovsko računico. Jasno je tudi to, da ta teren sporazumevanja ne more biti za sedaj — pa naj bi to svet, se tako želi — združitev Nemčije, niti splošni sistem evropske varnosti. Možno pa je z bližnjem stalizem in kompromisno sporazumevanjem, ko gre za Berlin, prav tako tudi o prenehanju jedrskih poizkusov, oziroma morda celo tudi sporazum o ohranjanju področja omejene ali zmanjšane oborožitve v Evropi. To so hkrati tri področja, glede katerih je moč v največji meri pričakovati napredek in sporazum, in kolikor bo seveda zadostni potrpežljivosti in dobre volje z obeh strani.

Podedovala pet milijard?

Brata Carlo (levo) in Umberto Querzoli iz Ficarola (Rovigo) sta verjetno dediča skoraj 5 milijard lir, ki jih je zapustil v Braziliji njun brat Paolo.

NEKAJ PODATKOV O RAZVOJU SOVJETSKEGA GOSPODARSTVA

Sedem sto žerjavov nad Moskvo

Zdravstvena služba v SZ se more kosati s katerokoli, saj pride po en zdravnik na 600 prebivalcev - Tudi v tisku nosi SZ prvenstvo

V zvezi s podpisom nove trgovinske pogodbe med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo so časopisi zapisali, da se bodo v kratkem na angleškem trgu pojavili v prodaji sovjetski avtomobili, sovjetske ure, in še marsikatero drugo tovarno blago. Predvsem so bili tu omenjeni tisti artikli, ki za sovjetsko proizvodnjo niso bili značilni in ki se sedaj prvič pojavljajo na zahodnem tržišču. To dokazuje, da se sovjetska industrija proizvodnja potrošnega blaga začenja uveljavljati tudi na zunanjih tržiščih. To dejstvo nam je dalo pobudo, da smo iz sovjetskega in nesovjetskega tiska zbrali nekaj podatkov o gospodarskem razvoju te dežele.

Bitlen «Sovinformbureau» poroča, da so prve tri turbine velikanske elektrarne, ki jo grade na Volgi blizu Stalingrada že začele delovati, dočim ostale na prave žele vgrajujejo. Po podatkih istega bitlena bo ta letos leta 1960 že v celoti obratoval in dajal 14 milijard kWh elektricne energije na leto. To je eden izmed desetih letošnjega leta načrtanih velikih uspehov, ki bodo v vsem letu 1960. V prihodnjih sedmih letih predvidevajo, da bodo načrtali kar 60 milijard kubičnih metrov zemeljskega plina. Do sedaj so iz tega bogatega ležišča zemeljskega plina speljali plinovode, v katerih 10 ukrajinskih mest. V načrtu pa imajo, da bodo plinovode napeljali še v Kursk, Oriol, Briansk in še v druga mesta.

Posebno pereče je v Sovjetski zvezi vprašanje stanovanj. Moskva se z neverjetno naglico širi ali bolje rečeno, v Moskvi je bilo težko priti do sobe, kaj šele do stanovanja. Po podatkih bitlena «Sovinformbureau» pa je gradbena dejavnost sedaj izredno živa in samo v Moskvi je postavljeno 700 žerjavov, ki pričajo, da je gradnja stanovanj moč

KOLIKO BO ZALEGEL ODPOR LAIČNIH SIL?

De Gaulle pripravlja konkordat z Vatikanom

Glavni problem predstavlja finansiranje katoliških šol

Pred kratkim smo poročali, da namerava De Gaulle obiskati Rim. Zdi se, da njegov namen ni toliko obiskati rimske vlade, kolikor Vatikan. S tem v zvezi se tudi govori, da bi moglo med Vatikanom in francosko vlado priti do očitne konkordate. Verjetno je De Gaulle konkordat potreben zato, ker mu je potrebna opora Cerkve v njegovi notranji in zunanji politiki, posebno v njegovi politiki v Afriki. Poleg tega je De Gaulle konkordat, ki ga je bil sklenil 1801. Napoleon. V

Franciji je torej Cerkve popolnoma ločena od države. De Gaulle je prišlo iz dveh razlogov. Francosko javno mnenje ni bilo preveč naklonjeno Cerkvi ali bolje Vatikanu in ko je leta 1904 francoski predsednik republik Loubet obiskal Rim, je bil tedaj s papežem v sporu. Zato je Vatikan Loubet obiskal italijanskemu kralju smatral za žalitev. To je služilo za povod, da je francoski parlament 9. decembra 1905 z velikom večinsko glasovno sprejeto zakon, ki ukinja konkordat in Cerkve loči od države. Od tedaj se francoske oblasti ne mešajo v cerkvene zadeve, ne vitkajo v zadevo nastavljanja papežev, hkrati pa škofom, cerkvenim dostojanstvenikom in cerkvenim oblastem ne dajejo finančnih pomoči. Zato pa Cerkve nima v francoskih javnih šolah nobenega vpliva in je verouk v njih le fakultativen predmet. Skratka francoske javne šole, od osnovnih do univerz, so povsem laične.

Ko je Cerkve na Francoskem z ločitvijo izgubila svoj vpliv v šolah, se je potrudila organizirati svoje šolstvo in tako imamo v Franciji dve vrsti šol: državne šole (écoles publiques) in katoliške šole (écoles libres). Starši, ki so pod vplivom Cerkve, morejo svoje otroke vpisati v katoliško šolo, kadar ni pod vplivom Cerkve, jih vpise v javne šole. Čeprav ima Cerkve v Franciji veljavni zakon, gre veliko otrok tudi vsekakor navdanih Francozov v javne šole, ker so cerkvene šole dražje.

V času nemške okupacije je Petainove vlade je Cerkve izkoristila priložnost francoskega političnega razcepanja in si zagotovila državno subvencijo. To je trajalo vse do konca vojne, ko se Cerkve ponovno ločili od države. Znano pa je, kako negotove so bile francoske vlade po drugi svetovni vojni in kako se je leta 1945, ko je Cerkve ob pomoči demokratizacij uspešno prisilila izglasovanje Berangevega zakona, ki je francosko vlado obvezal, da tudi cerkvenim šolam neko podporo.

Ta podpora se štola v razmerju s številom šol oziroma otrok, ki posejajo javno oziroma privatne šole. Berangev zakon je celotno svetlovidens, da francoska država daje podporo, ne da bi si zagotovila kontrolo, kam ta denar gre. Ogledajo si razmerje francoskega šolstva.

Francoska država troši na leto okoli 60 milijard frankov za šolstvo. Za šolstvo, ki ga vodi katoliška Cerkve pa daje 13 milijard frankov. V državnih osnovnih šolah je 5 milijard in pol otrok, v cerkvenih šolah 1.200.000 otrok. Srednje šole so po svoji materialni izenačene: v javne šole zabaja 464.000 dijakov, v privatne pa 400.000. Tudi v tehrednem šolstvu razlika ni velika: v tovrstne javne šole velika 320.000 učencev, v privatne pa 200.000 učencev. Najbolj razlika je pri vseučiliščih. Javna vseučilišča obiskuje 185.000 visokošolcev, na cerkvenih vseučiliščih pa je vpisanih 20.000 visokošolcev.

Po statističnih podatkih UNESCO imamo danes na svetu 840 milijonov ljudi, starejših od 10 let, ki so nepisani in nimajo niti najosnovnejše šolske izobrazbe. Od tega števila je 700 milijonov odraslih. Kljub temu, da je milijon 30 let od predvojnne ankete o nepismenosti, ki so jo izvršili leta 1929, se absolutno število nepismenih ni zmanjšalo, ker je tudi tedaj znašalo 840 milijonov. Sprito okoliščine pa, da je število prebivalstva sveta od tedaj naraslo za nad pol milijarde, znaša relativno zmanjšanje nepismenosti v tem razdobju 18 odstotkov.

840 milijonov nepismenih na svetu

Največji uspeh v borbi proti nepismenosti je dosegla Sovjetska zveza. V tej ogromni deželi je bilo pred Oktobrsko revolucijo 75 odstotkov moških in žensk, ki niso znali niti čitati niti pisati, danes pa je le 3,9 odstotka nepismenih moških in 16,6 odstotkov nepismenih žena. Smatrajo, da imamo v SZ še okrog 28 milijonov nepismenih, kar predstavlja 7 do 9 odst. od skupnega števila prebivalstva.

V Afriki imamo od 98 do 104 milijone prebivalcev, ali okrog 80 do 85 odst., ki so nepisani, medtem ko znaša število nepismenih v Aziji 510 do 550 milijonov. Vsak drugi prebivalec Brazilije ne zna pisati, a v Indiji je pisumen le vsaki peti prebivalec.

V ZDA imamo okrog 4 milijone ali 5,2 odst. nepismenih, v Franciji 3,3 odst., v Belgiji 3 odst., v Italiji 14 odst., v Španiji 20 odst., na Portugalskem pa 44 odst. nepismenih. V Grčiji imamo 39 odst. nepismenih žena in 12 odst. nepismenih moških, v Turčiji pa kar 83 odst. nepismenih žena in 52 odst. nepismenih moških.

Danes na Stadionu „1. maj“

Na javnem nastopu gojencev šole Glasbene matice, ki bo danes zvečer v dvorani na stadionu „1. maj“, bo nastopil tudi mladinski pevski zbor, ki ga vodi prof. Karel Boštjančič.

Še o «Internacionali»

služboval v Mariboru, naposled več let kot tiskovni referent pri velikem županu. V Mariboru pa je živel v isti dobi tudi slovenski glasbenik, tomlinski rojak Hrastolov Otmar Vogrinc (umrl v Tolminu leta 1932). Bil je prvo dobo leta 1925. do 1928. leta je bil zborovodja socialističnih pevskih društev v Mariboru, in nekega dne leta 1926, kakor morem sklepati iz nekega beleške, se je zglasil pri meni in me naprosil, da bi mu za zborovodno uporabo prevedel v slovensko tri nemške pesmi, in sicer: Eugen Pottierovo «Internacionala» v nemškem prevodu Emila Diedericha (bolj razširjen je prevod Emila Luckhardta) z melodijo delavca Adolfa Geyterja iz Lilla, prirejeno za štiriglasni moški zbor od G. A. Uhtman (delo Schechzen), nadalje G. A. Uhtmannovo «Im Morgenrot» (Ob zori); pesem štirih osemsternih kitic, kjer se opjevajo Svoboda, Bratstvo

so nepisani, medtem ko znaša število nepismenih v Aziji 510 do 550 milijonov. Vsak drugi prebivalec Brazilije ne zna pisati, a v Indiji je pisumen le vsaki peti prebivalec.

V ZDA imamo okrog 4 milijone ali 5,2 odst. nepismenih, v Franciji 3,3 odst., v Belgiji 3 odst., v Italiji 14 odst., v Španiji 20 odst., na Portugalskem pa 44 odst. nepismenih. V Grčiji imamo 39 odst. nepismenih žena in 12 odst. nepismenih moških, v Turčiji pa kar 83 odst. nepismenih žena in 52 odst. nepismenih moških.

Atomski znanstvenik: — Koliko krat ti bom še moral zabičati, da pri kosilu ne uporabljaš težke vode!..

